

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Hotel Corsendonk

Kasterlee, Antwerpen

2025A400

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	13
1.2.3 Archeologisch kader	19
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	26
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant omgevingsaanleg ter hoogte van het Corsendonk Hotel Hooge Heyde in Lichtaart, deelgemeente van Kasterlee, provincie Antwerpen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 15 160 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 3315 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonpark. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

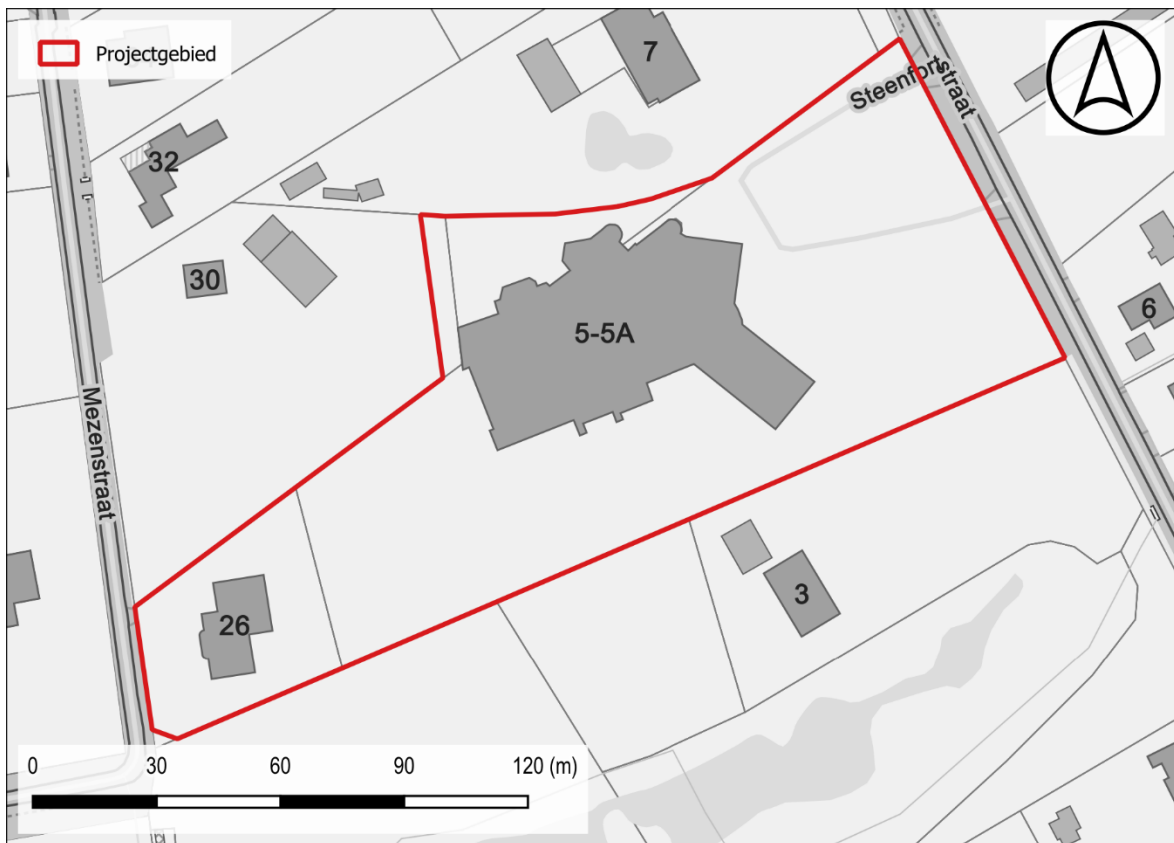
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

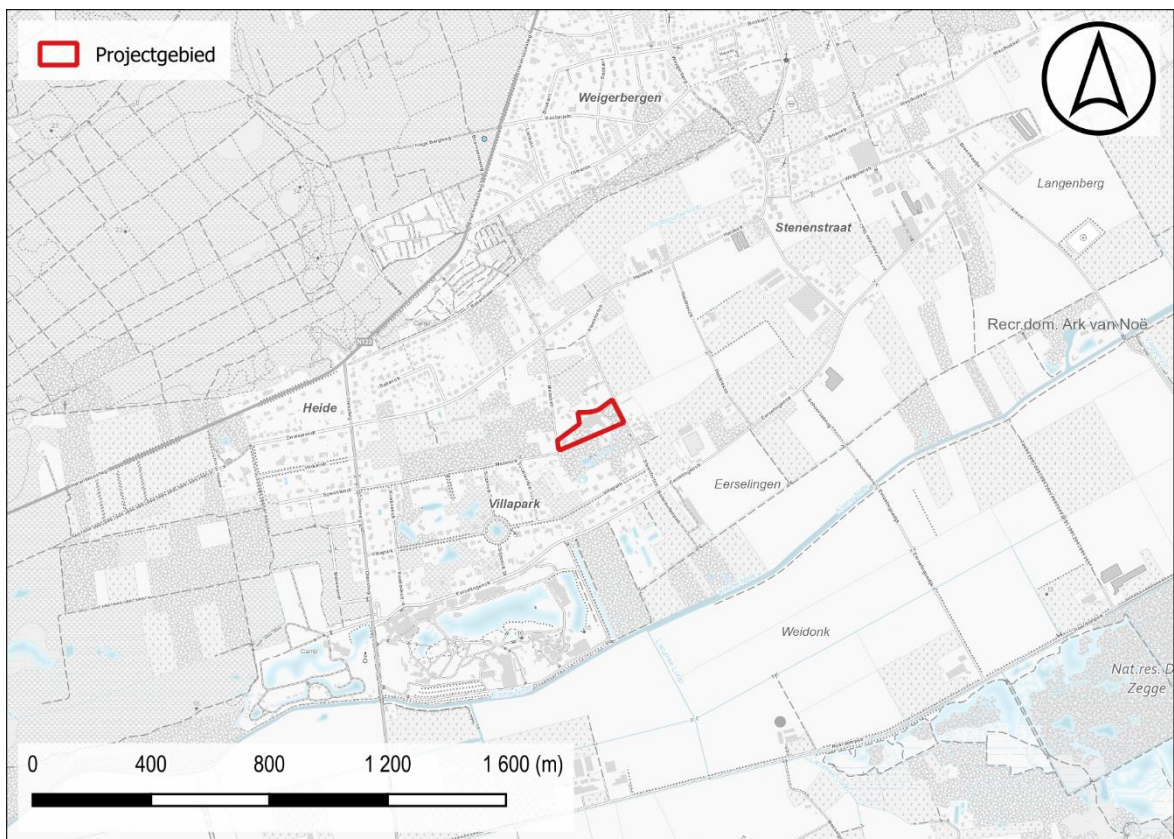
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025A400	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 187892	Y ₁ : 210817
	X ₂ : 188177	Y ₂ : 211020
KADASTER	Kasterlee Afdeling 2, Lichtaart, Sectie D, Nummers 17K, 18L, 18H, 18S, 18T	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

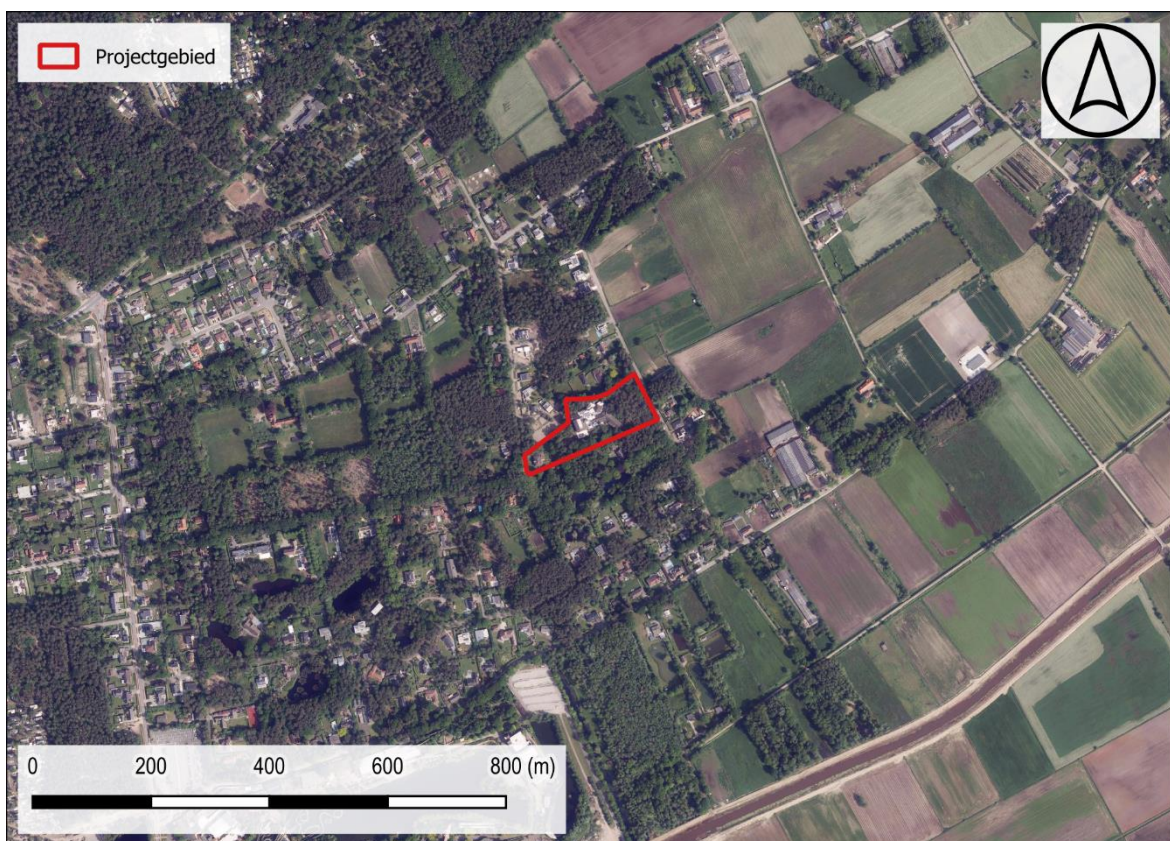
1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Lichtaart, deelgemeente van Kasterlee, in de provincie Antwerpen. Lichtaart ligt ten noorden van Geel en Olen, ten oosten van Herentals en Lille (Poederlee), ten zuiden van Tielen en ten westen van Kasterlee. Het terrein wordt ingesloten door de Mezenstraat in het westen en de Steenfortstraat in het oosten. Op ca. 750 m ten zuiden stroomt de Kleine Nete.

Het centrum van Lichtaart ligt op ca. 2000 m ten noordoosten, het centrum van Kasterlee op ca. 5000 m ten noordoosten.

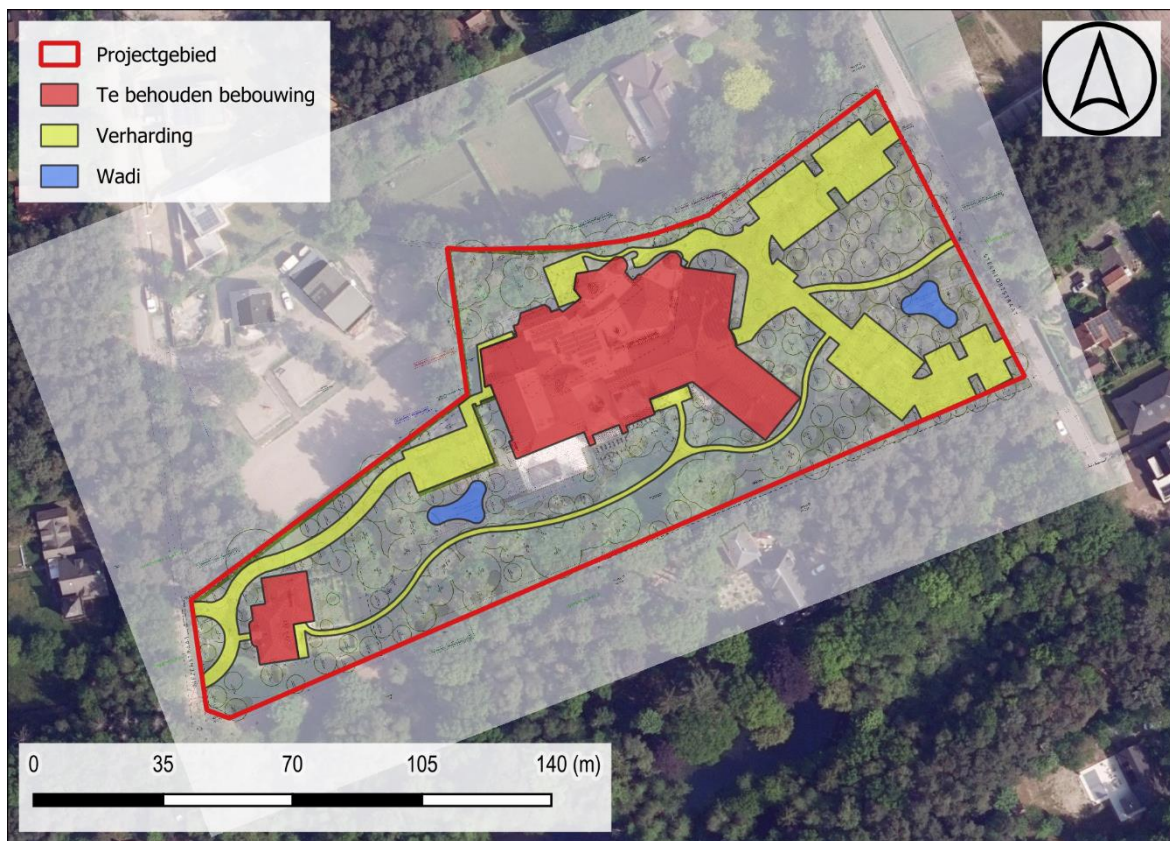
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 15 160 m², **de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 3315 m².**

De initiatiefnemer plant de realisatie van nieuwe omgevingsaanleg ter hoogte van het Corsendonk Hotel Hooge Heyde in Lichtaart. De twee bestaande gebouwen blijven in hun huidige vorm behouden. Rondom de te behouden gebouwen plant de opdrachtgever nieuwe verharding (ca. 3217 m²) en twee wadi's (ca. 98 m²). Voor de nieuwe verharding wordt een bodemingreep gerekend van ca. 50 cm-mv, voor de wadi's wordt een bodemingreep gerekend van ca. 75 cm-mv. Verspreid over het terrein wordt lokaal nieuw groen ingeplant. De bestaande bomen blijven zo veel als mogelijk behouden.

Over het algemeen dient men rekening te houden met een bodemingreep van ca. 50 cm-mv. De wadi's (ca. 198 m²) worden uitgegraven tot op ca. 75 cm-mv.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het centrum van Lichtaart is gelegen op de noordelijk gelegen dekzandrug die parallel loopt aan de vallei van de Kleine Nete. Het onderzoeksgebied is gelegen in het overgangsgebied tussen de noordelijk gelegen landduin en de zuidelijk gelegen vallei. Het projectgebied zelf is gevat tussen twee takken van de Boterpottenloop..

Het lokaal hoogtemodel situeert het projectgebied op een hoogte van **ca. 16 tot 17.2 + m TAW**. Het lokaal hoogtemodel doet vermoeden dat in het verleden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaats gevonden bij de realisatie van de huidige infrastructuur. De omvang van deze maaiveldwijzigingen of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid te bepalen.

Ter hoogte van het projectgebied wordt de **Formatie van Kasterlee** aangetroffen in de ondergrond. De formatie bestaat uit groengrijze mica- en glauconiethoudende fijne zanden. De formatie werd afgezet tijdens het vroege Pliocene (Zanclien, 5,3 tot 3,6 miljoen jaar geleden) en is meestal minder dan 10m dik. De Formatie van Kasterlee komt in de Kempen voor als een uniform pakket groengrijze zanden. Deze bevatten, vooral in Limburg, soms lenzen van micahoudende klei. Naar boven toe nemen deze kleilenzen toe in aantal. De basis van de formatie bestaat zeer lokaal uit grind en fossielfragmenten.

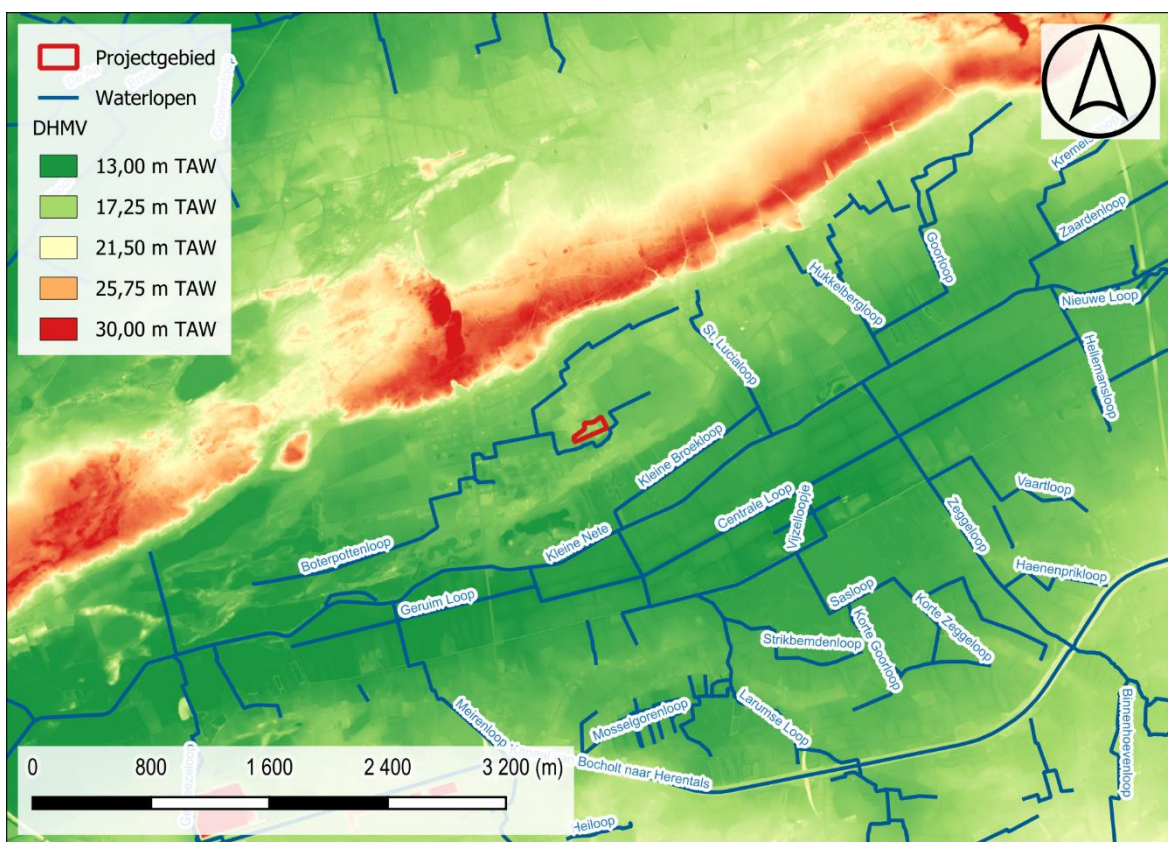
Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een matig droge tot matig natte zandbodem weer waarbij delen van het bodemprofiel mogelijk reeds herwerkt zijn. Langsheen het verloop van de Boterpottenloop is een natte zandbodem weergegeven met grondwaterpodzol.

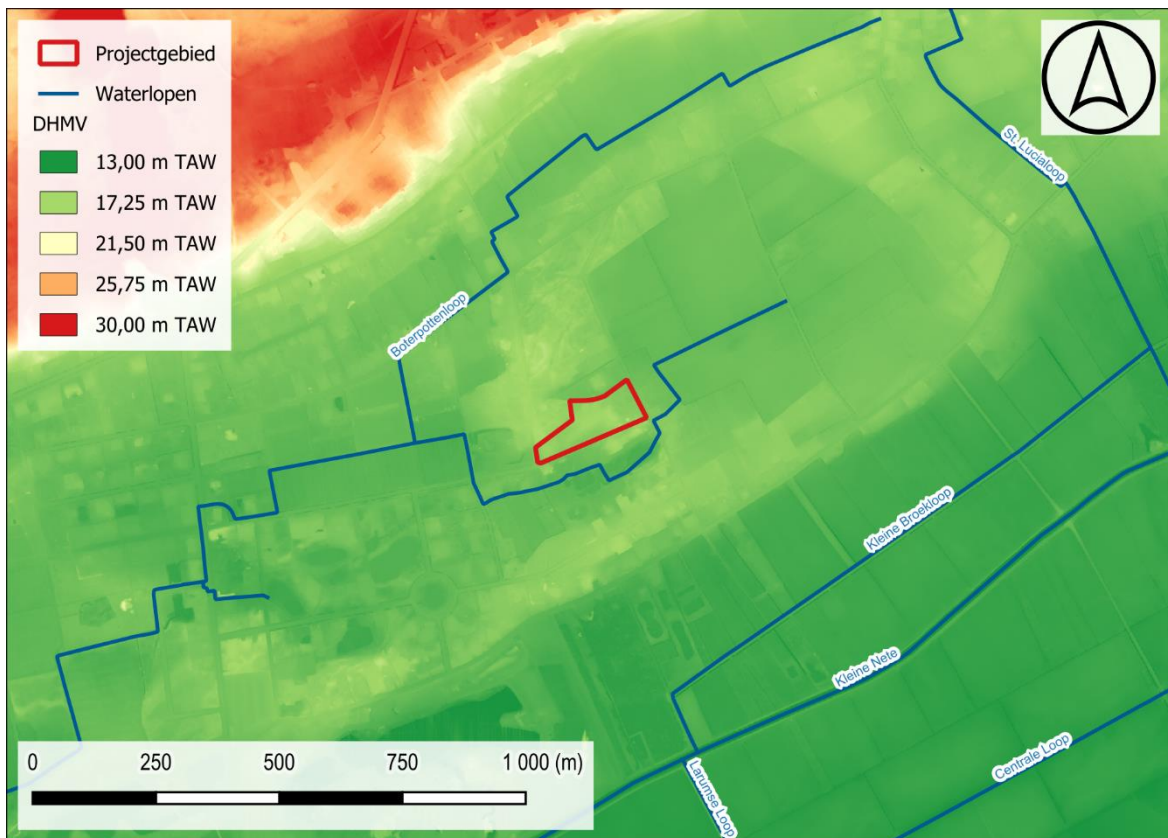
De armere stuifzandgronden waren in het verleden zeer gevoelig voor uitputting en minder geschikt voor intensieve bewerking zonder aanvoer van meststoffen. De omgeving, in het overgangsgebied tussen de hogere duin en het brede moeraslandschap ten noorden van de Kleine Nete moet ongetwijfeld wel aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars.

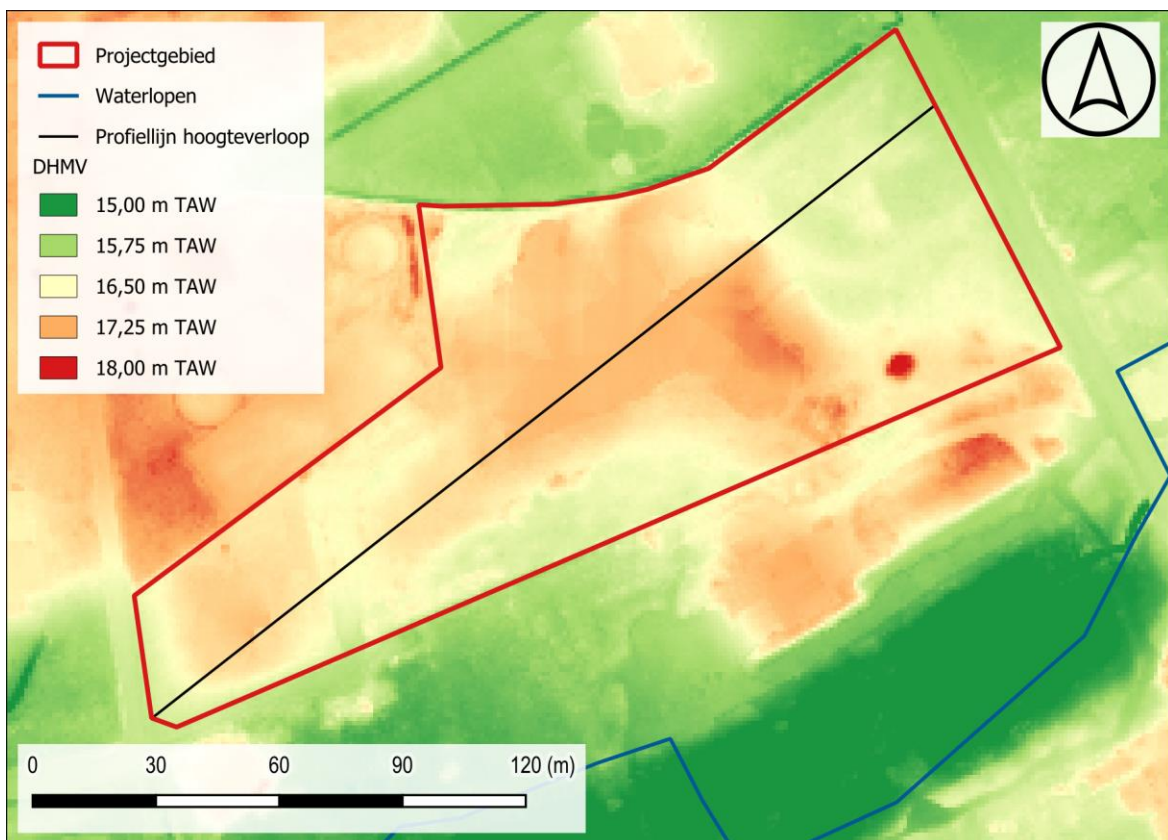
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

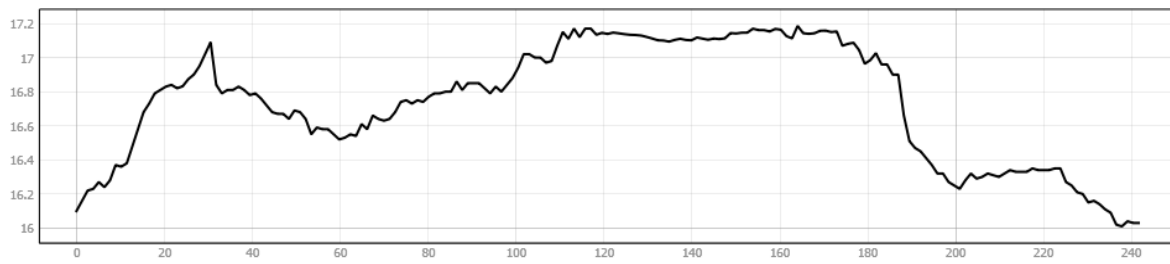
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

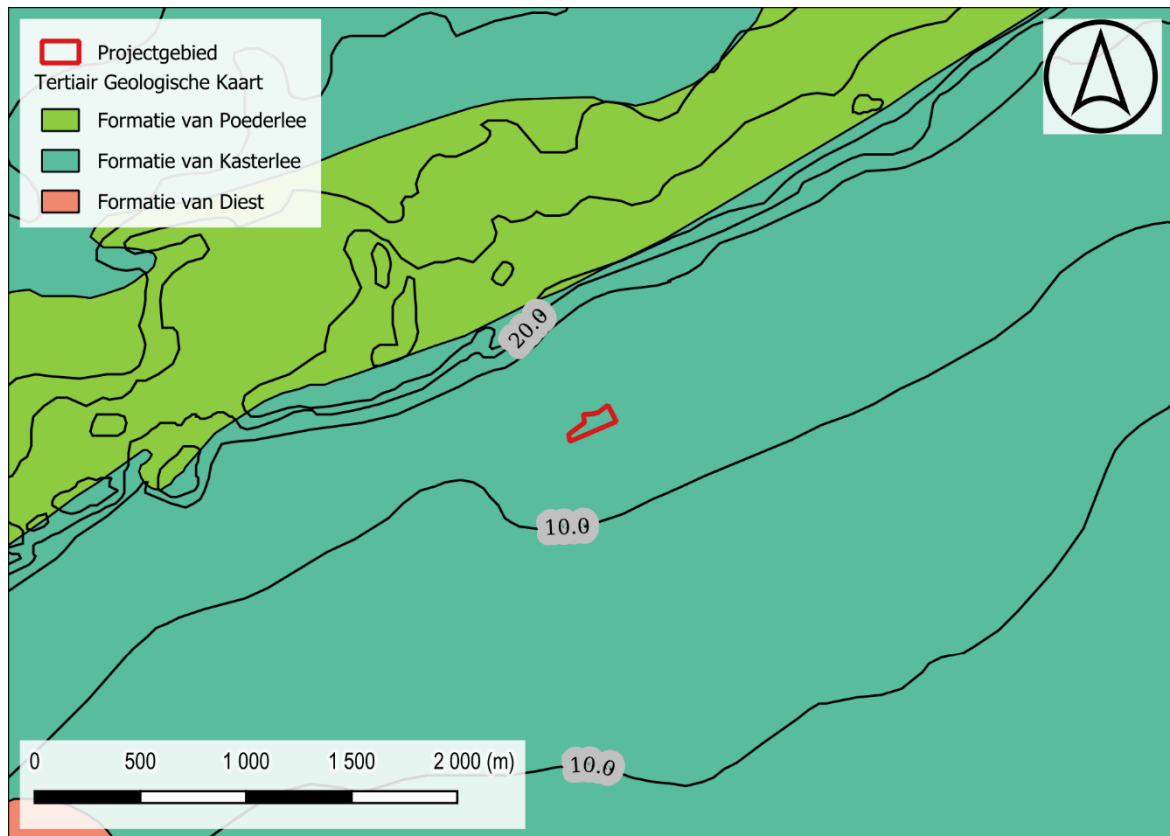
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

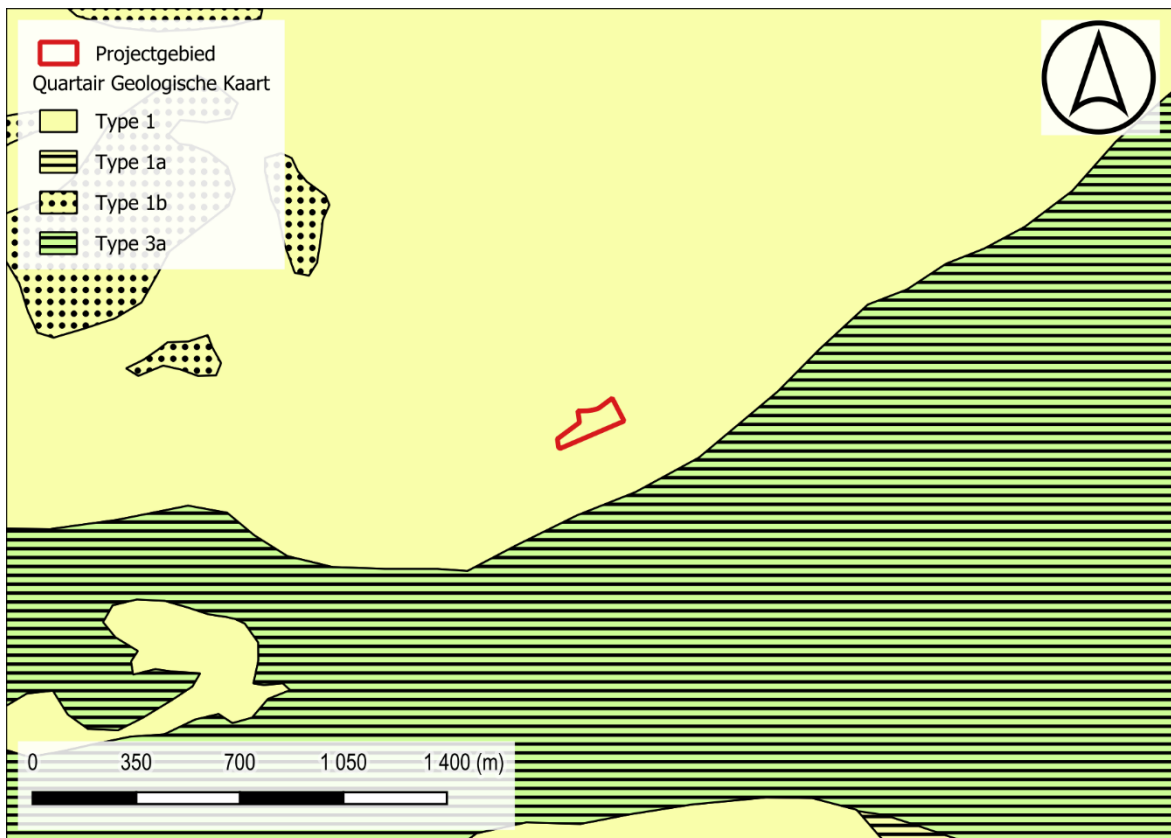
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© Geopunt)

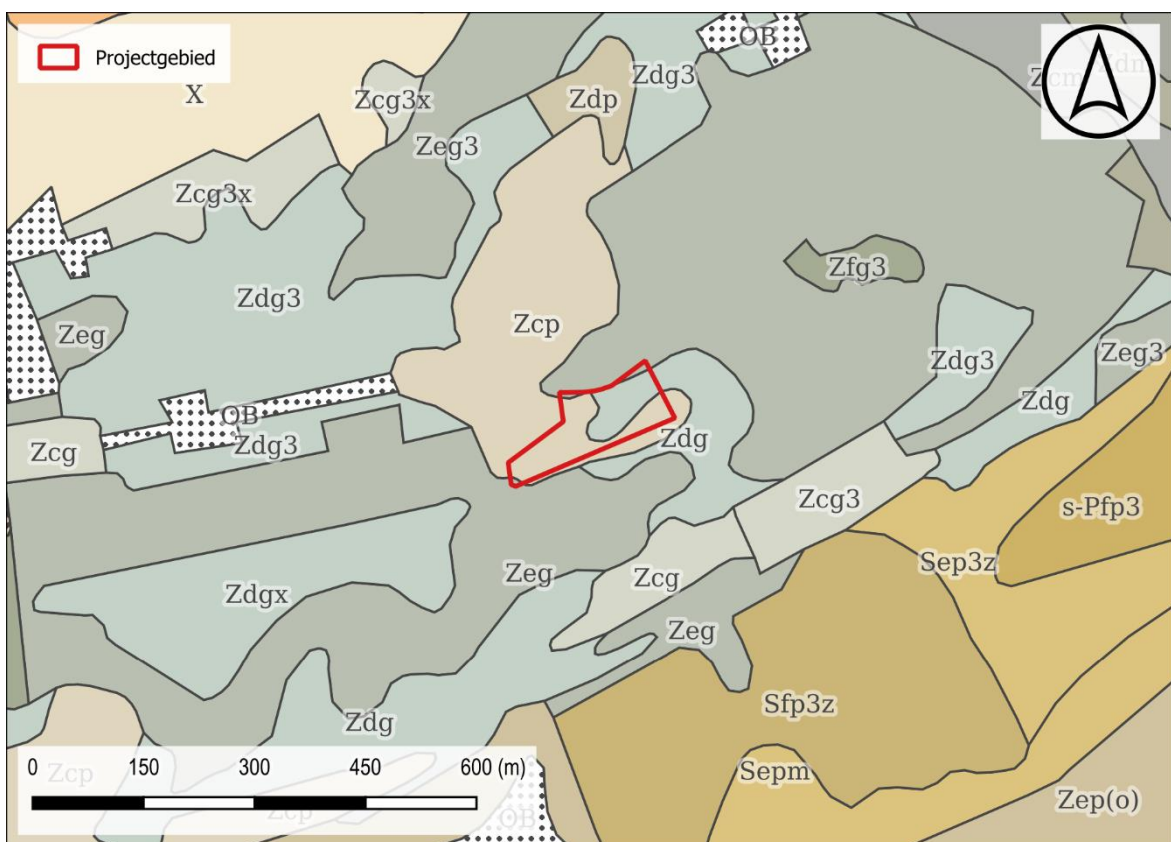
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Lichtaart

Verscheiden Gallo-Romeinse vondsten wijzen op een vroege bewoning van de streek. Lichtaart was in het bezit van de Berthouts van Geel. Zij verkochten in 1268 de tienden aan het Sint-Gummaruskapittel van Lier. Dit kapittel verkreeg in 1405 eveneens de patronaatsrechten van Antoon van Bourgondië. De heerlijkheid Lichtaart was achtereenvolgens in het bezit van de heren van Rotselaar, Cornelis van Bergen (1527), de familie Croy, het geslacht van Arenberg, de families Proost 1663 of 1668), de Pret (1716) en Van de Werve (1755).

Op heden is Lichtaart een gemeente met natuurgebieden, verspreide sporen van vroegere landbouwactiviteit en heterogene 20ste-eeuwse bebouwing. In het zuidwestelijke bosgebied staat het *Hofke van Bayot*, een gedenkteken voor een daar in 1914 gesneuvelde Waalse soldaat.²

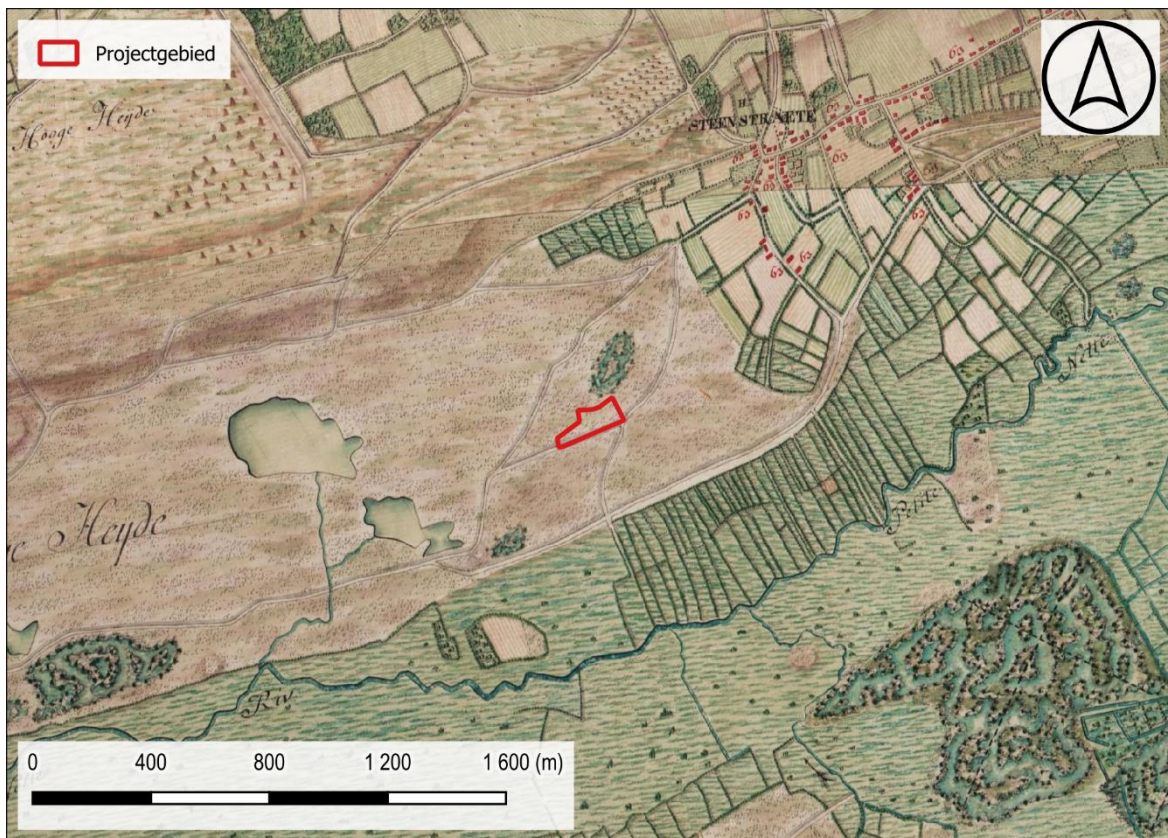
II. Projectgebied

De Ferrariskaart (1771-77) karteert het projectgebied ter hoogte van een heidegebied genaamd *Hooge Heyde*, ten noorden van de Kleine Nete en ten zuidwesten van het gehucht *Steenstraete*. Dit toponiem doet vermoeden dat het terrein gelegen is aan een oude (Romeinse?) weg.

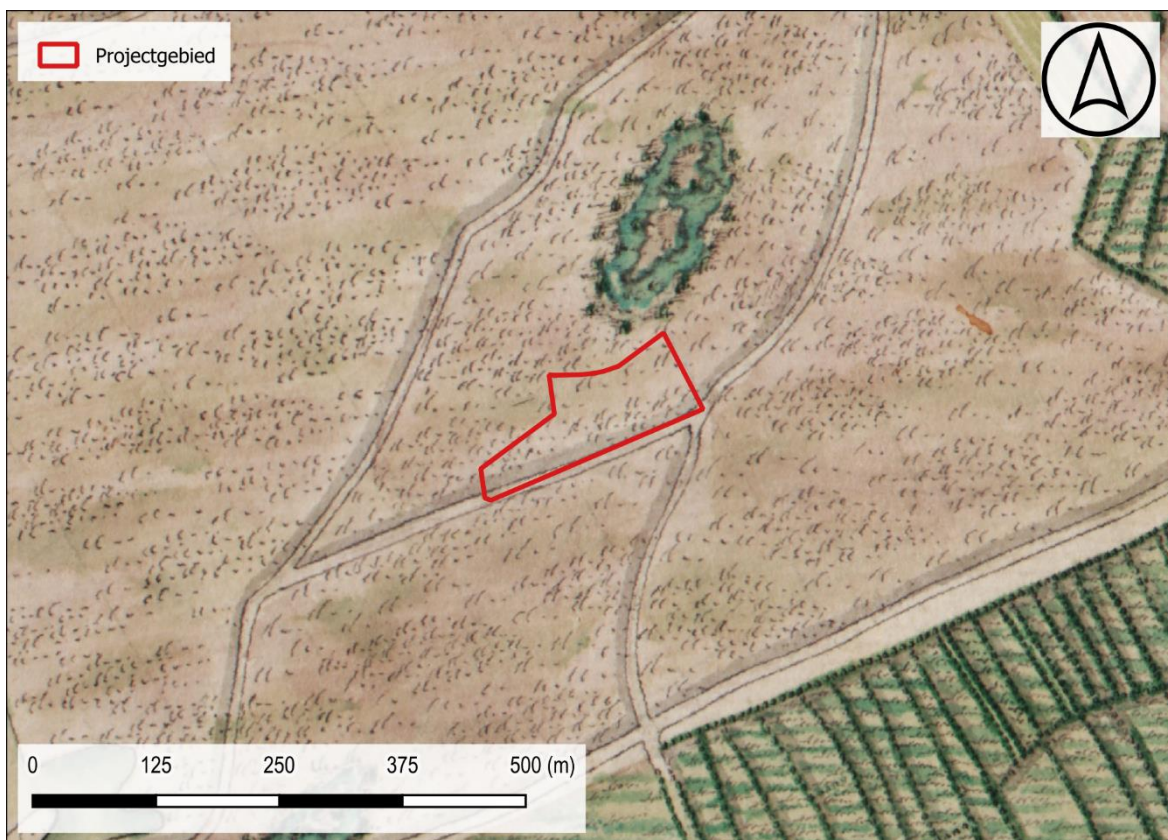
Het centrum van Lichtaart ligt iets meer naar het noorden. Langs de zuidelijke zijde van het onderzoeksterrein loopt een wegenis. Her en der in het heidegebied zijn poelen of kweekvijvers afgebeeld. Op het 19^e-eeuwse materiaal is te zien dat een deel van het heidegebied ter hoogte van het onderzoeksgebied is omgezet in bos. Dit is een fenomeen dat wordt waargenomen in veel Vlaamse heidegebieden waarbij de uitgeputte gronden herbestemd worden in functie van bosbouw. Op de Vandermaelenkaart is het onderzoeksgebied ingekleurd als bos en vrij van enige bebouwing.

Op de luchtfoto van 1971 bevindt het projectgebied zich ter hoogte van bebost terrein. Dit bos strekt zich verder uit in noordelijke en westelijke richting. In 1979-90 is voor het eerst een gebouw te herkennen. Dit gebouw wordt begin jaren 2000 verder uitgebreid in westelijke richting. Daarnaast is ook een woning te zien in zuidwestelijke hoek. Vanaf dan is geen grote evolutie meer te zien op de orthofotosequentie met uitzondering van de aanleg van een zwembad omstreeks 2022.

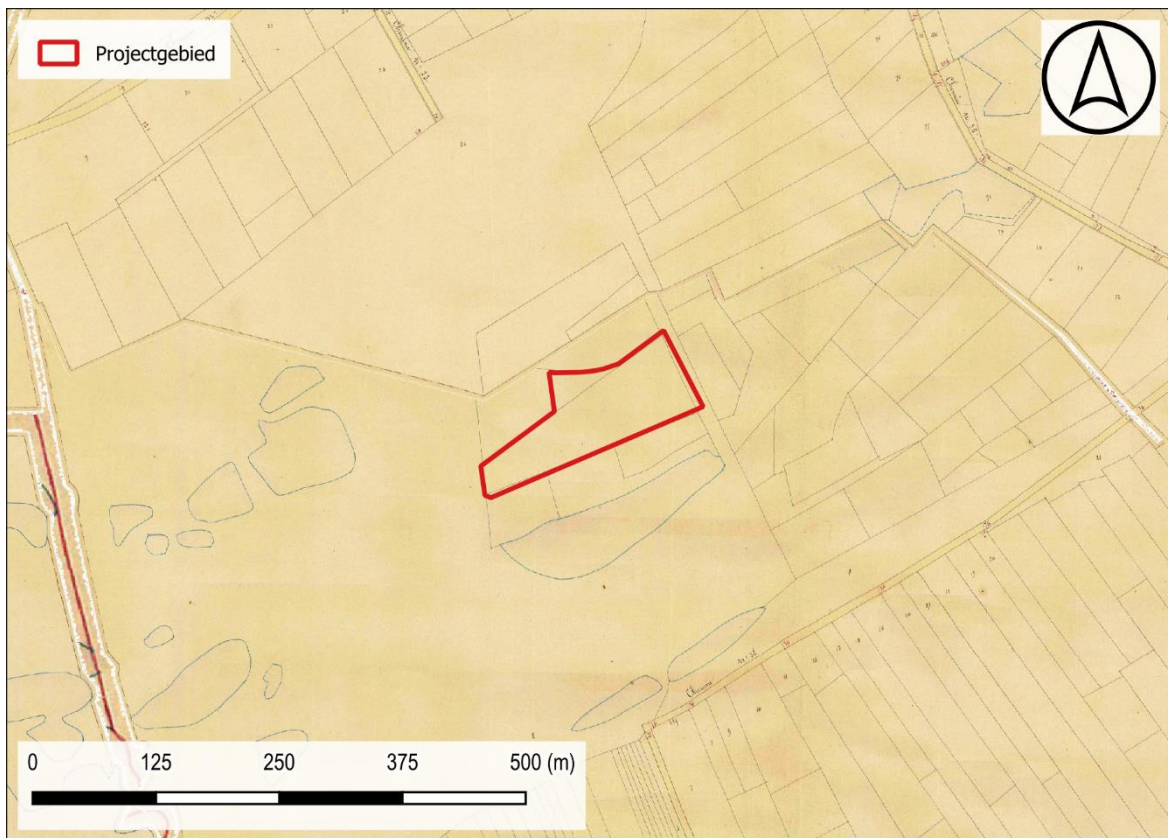
² Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Lichtaart [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14418> (geraadpleegd op 23 januari 2025).

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

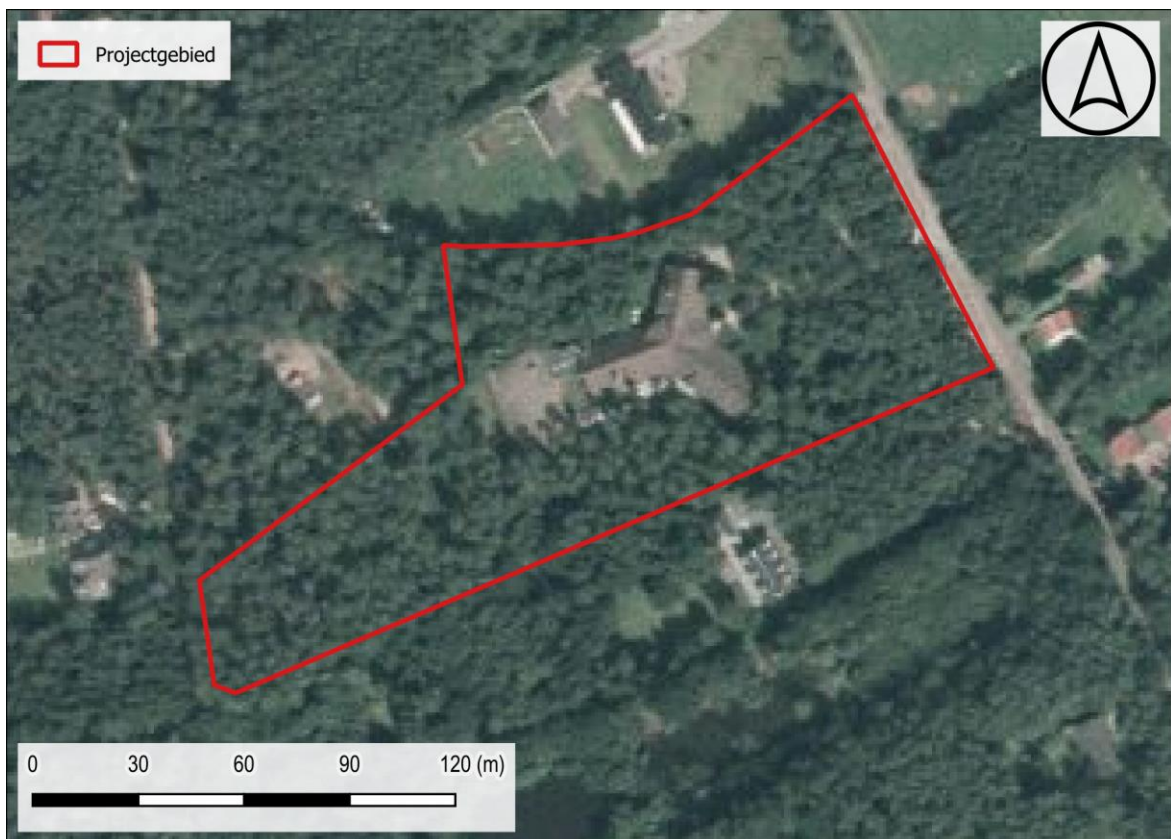
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

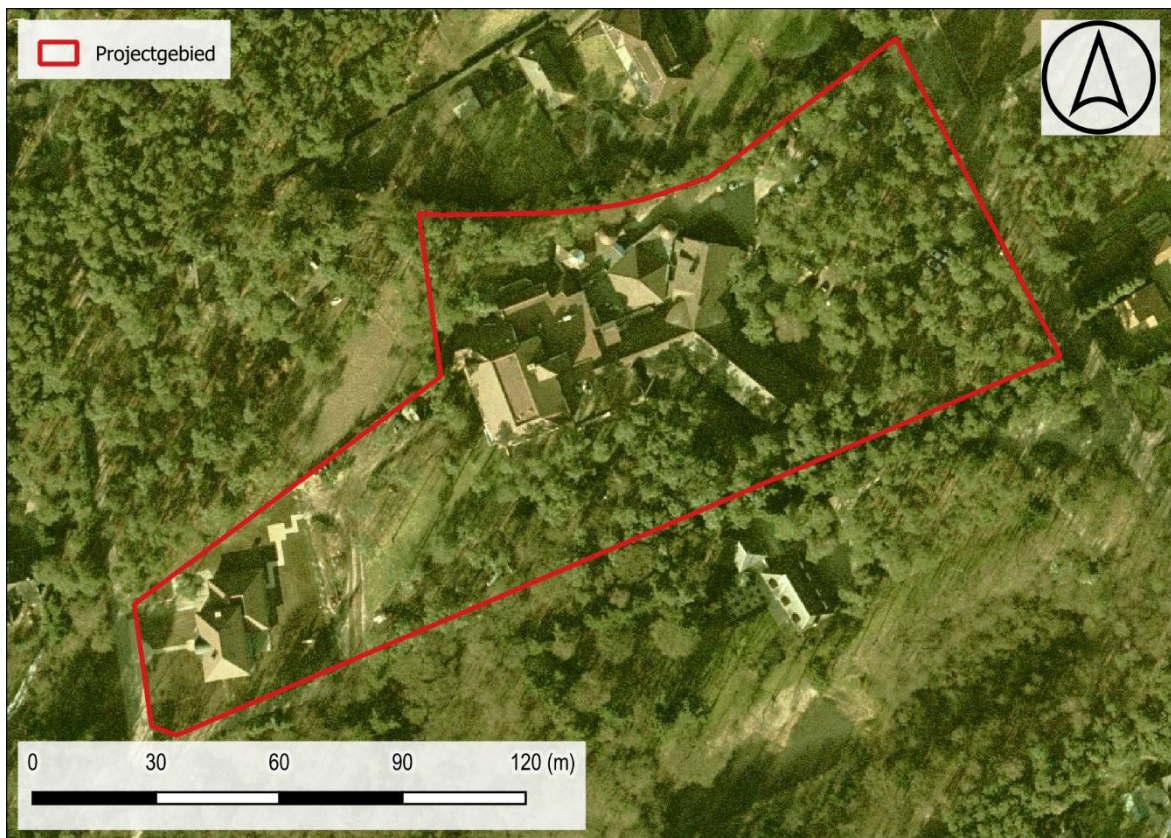
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

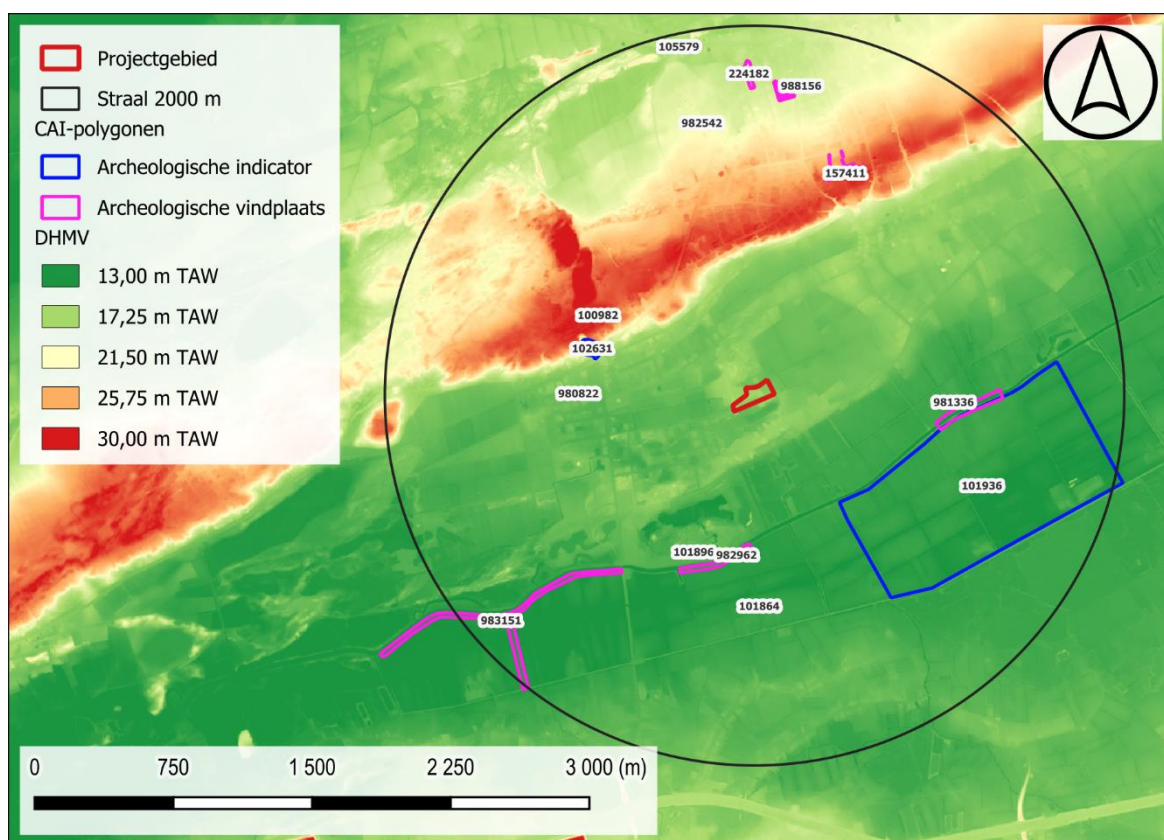
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2021 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

Ter hoogte van het plangebied of directe omgeving is nog geen archeologisch onderzoek verricht. Ten zuiden van het onderzoeksgebied werden werkzaamheden langsheen de Kleine Nete archeologisch opgevolgd. Hierbij werden echter geen archeologisch relevante structuren in kaart gebracht. Ten noorden van het plangebied, op hoger gelegen terrein, werden bij onderzoek aan de Schoolstraat sporen van bewoning in kaart gebracht uit de volle en late middeleeuwen. Naast deze gebouwsporen werden er echter ook aanwijzingen voor het winnen van klei vastgesteld. Iets ten zuidwesten van deze vindplaats werden bij onderzoek aan de Kattenhagenstraat off-site relictten uit de bronstijd waargenomen en mogelijke bewoningssporen uit de vroege middeleeuwen. Ten noordwesten van het plangebied, nabij de top van de landduin, werden bij onderzoek ook de restanten aangetroffen van een weg die mogelijk terug gaat tot de vroege middeleeuwen. Deze weg was niet verhard. In de CAI zijn ook meerdere oudere waarnemingen opgenomen onder de noemer 'erfgoedonderzoek' dit betreft de opsomming van de recuperatie van vondstmateriaal uit de verschillende fasen van de steentijden waaronder het finaal paleolithicum, mesolithicum en neolithicum hetgeen er op wijst dat de omgeving van de stuifduin langs de Kleine Nete reeds werd bezocht sinds de steentijden.

Figuur 23: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

157411	Mechanische prospectie
	Vroege middeleeuwen: mogelijk restant van een zandweg met karrenspoor

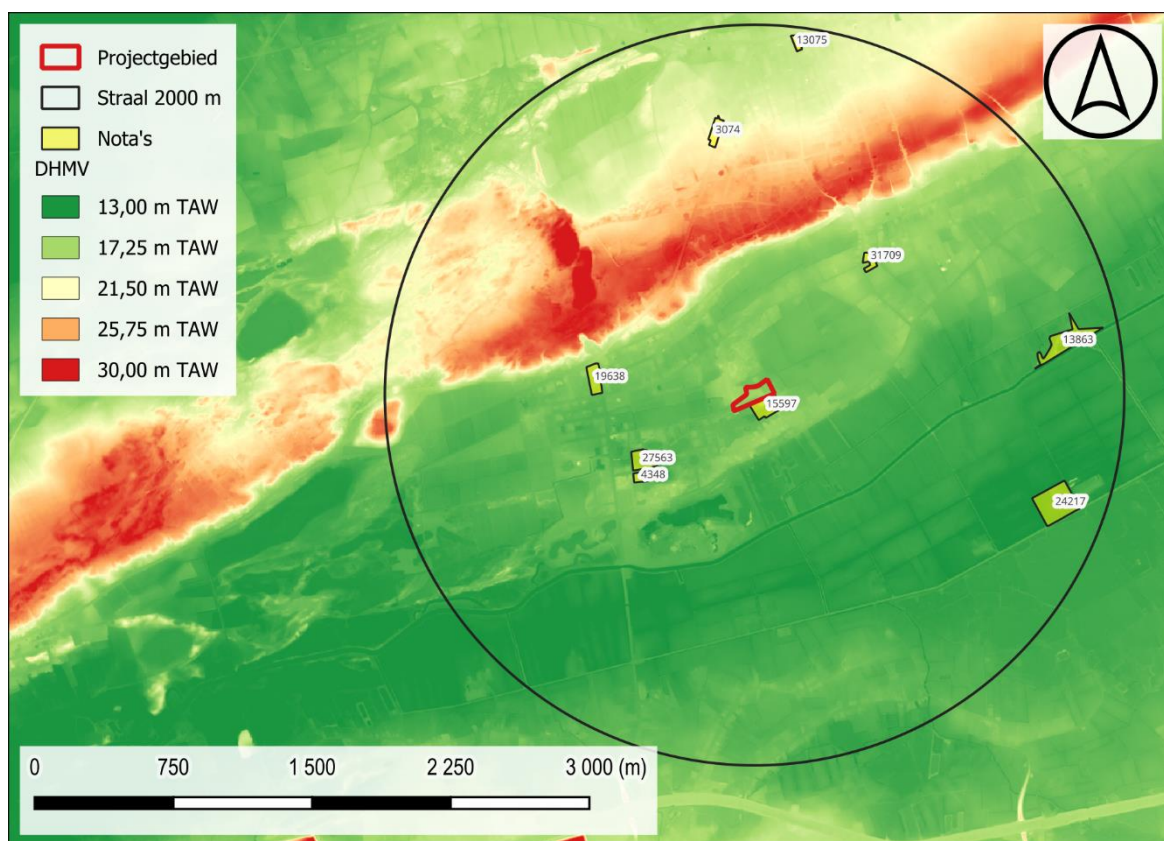
	Middeleeuwen: mogelijk is deze weg een omweg (vertakking van de vroegmiddeleeuwse weg), In de late middeleeuwen moet deze weg reeds verdwenen zijn, aangezien men toen getracht heeft om het gebied in cultuur te brengen en/of verdere verstuivingen tegen te houden.
224182	Mechanische prospectie Metaaltijden: 3 mogelijke paalsporen Late middeleeuwen: Plag met 3 opeenvolgende AP-horizonten. Bron: Vervoort R. 2018: Nota prospectie met ingreep in de bodem : Herentalsesteenweg - Schoolstraat, Lichtaart, Kasterlee (prov. Antwerpen),
980822	Mechanische prospectie Onbepaald: Tijdens een verkennend archeologisch booronderzoek en daaropvolgend proefsleuvenonderzoek kwamen geen archeologisch relevante sporen noch vondsten aan het licht. Bron: Adriaensen J. Doucet A. Jennes N. & Verrijckt J. 2020: Nota. Landschappelijk bodemonderzoek, verkennend archeologisch booronderzoek, proefsleuvenonderzoek. Lichtaart, Zwaluwendreef, Rapport 478, Beerse.
981336	Mechanische prospectie Onbepaald: een chip kleiner dan 1 cm, De chip is te klein om de grondstofsoort te kunnen bepalen en bevat geen diagnostische dateringskenmerken. kuil voor veenwinning, sporen van oude meanders van de Kleine Nete Nieuwste tijd: 5 greppels , 3 paalsporen Bron: Valentijn P. Paulussen R. Machiels R. & Van Kerkhoven I. 2021: Geel, Kasterlee en Olen: Dijkherstel Kleine Nete ter hoogte van De Zegge. Deelgebied 3f - Zuidoever. Een Nota, VEC Nota 835, Geel.
982542	Opgraving Bronstijd: Zowel onder de stuifzandlaag als in de top van de stuifzandlaag waren sporen uit de metaaltijden te onderscheiden. Karolingische periode: In een cluster paalkuilen die zich in de top van de stuifzandlaag manifesteerde, is heel hypothetisch een mogelijke éénbeukige smalle structuur herkend die zich verder zou moeten uitstrekken in het aanpalende perceel. Onbepaald: Enkele kuilen in de top van de stuifzandlaag bevatten middeleeuws reducerend gebakken aardewerk en oxyderend gebakken aardewerk met loodglazuur. Bron: Van Bavel J. Wijnen J. Jennes N. & Verrijckt J. 2021: Nederzettingssporen uit de metaaltijden en middeleeuwen op en onder een stuifduin. Kasterlee, Kattenhagenstraat. Eindrapport van een opgraving, Rapport nr. 0464, Beerse.
982962	Controle van werken Onbepaald: Er zijn geen archeologische sporen of vondsten waargenomen. Wel zijn er bodemkundige waarnemingen geregistreerd. Tijdens het afgraven van het tweede vlak (tot halverwege de dijk) waren de afzettingen en oude meanders van de Kleine Nete zichtbaar. Het vlak met de meanders zou de locatie geweest zijn om sporen of vondsten aan te treffen, maar dit was niet het geval.

	Bron: Van Kerkhoven I. 2021: Kleine Nete, Deelgebied 3b. Een archeologische begeleiding langs de Kleine Nete te Geel, VEC Rapport 126, Geel.
983151	Opgraving Onbepaald: De opbouw in drie pakketten, zoals al werd waargenomen tijdens het landschappelijk bodemonderzoek, werd bevestigd tijdens de begeleiding. De top bestaat uit de A-horizont of bouwvoor, daaronder wordt de Formatie van Singraven aangetroffen. Dit is een hoofdzakelijk zandig pakket met afwisselend veen en kleilagen. Het diepst waargenomen niveau bestaat uit blauwgroen kleiig zand, dat geïnterpreteerd kan worden als het Bedekt Alluvium. Deze bodemopbouw wordt dan doorsneden door de oude meanders van de Kleine Nete. Bron: Van Kerkhoven I. 2021: Kleine Nete, deelgebied 2 Een archeologische begeleiding langs de Kleine Nete te Olen, Geel.
988156	Mechanische prospectie Romeinse tijd/Middeleeuwen: Tijdens een proefsleuvenonderzoek kwamen grondsporen aan het licht waarvan de datering voorlopig onduidelijk is wegens de afwezigheid van vondsten. Bron: Jennes N. & Verrijckt J. 2022: Kasterlee, Schoolstraat. Nota proefsleuvenonderzoek, Rapport 1066, Beerse.
988554	Opgraving Volle middeleeuwen: Tijdens het archeologisch onderzoek werden er enerzijds bewonings- en nederzettingssporen aan het licht gebracht en anderzijds sporen van kleiontginning. In het noorden van het onderzoeksgebied werd vermoedelijk een groter bijgebouw aangetroffen. Op basis van het vondstmateriaal is het gebouw in de volle middeleeuwen (12de-13de eeuw) te situeren Bron: Bouckaert K., van Baal M. & Verrijckt J. 2023: Vol-middeleeuwse bewoningssporen en sporen van kleiontginning: Eindverslag van een opgraving ter hoogte van de Schoolstraat te Kasterlee (Lichtaart), rapport nr. 1282, Beerse.

II. Archeologische indicatoren

100982	Toevalsvondst WOII: crash site vliegtuig Avro Manchester L7465, neergestort in de nacht van 25 op 26 maart 1942
101864	Erfgoedonderzoek Steentijd: gepolijste bijl uit grijze vuursteen
101896	Erfgoedonderzoek Steentijd: silexvondsten
101936	Erfgoedonderzoek Mesolithicum: bronzen speerpunt, silex spitsen, boortjes, krabbers, aardewerk, maalsteen, silex spitsen, boortjes, krabbers Neolithicum: bronzen speerpunt, silex spitsen, boortjes, krabbers, aardewerk, maalsteen, gepolijste bijl

	Bronstijd: bronzen speerpunt Middeleeuwen: bronzen speerpunt, silex spitsen, boortjes, krabbers, aardewerk, maalsteen aardewerk: aantal scherfjes
102631	Toevalsvondst Paleolithicum: enkelvoudig convexe boordschrabber van Quina type uit grijs, witgespikkeld silex met gele patina. Glans is op het artefact aanwezig
105579	Indicator cartografie 17de eeuw: Kapel OLV in t' Zand

Figuur 24: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de (Archeologie)nota's en eindverslagen (©Geopunt).

III. Onderzoek nog niet opgenomen in de CAI

3074	Herentalsesteenweg LBO Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek kan deze verwachting in grote lijnen bevestigen. Er blijkt op basis hiervan geen aanleiding om de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven, behalve dat er op basis van het ontbreken van een intacte B-horizont geen
------	--

	vindplaatsen uit Laat-Paleolithicum en Mesolithicum worden verwacht. In de onderste decimeters van de antropogene A-horizont (plaggendek) en de top van de C-horizont kunnen zowel grondsporen als vondsten worden aangetroffen uit perioden vanaf het Neolithicum. Hoewel nadere details over de voorgenomen ontwikkeling nog niet gekend zijn, wordt uitgegaan van een verstoring van ca. 80 cm –mv ten behoeve van de aanleg van funderingen. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/3074
4348	Koekoekstraat LBO, WAB Aan de hand van landschappelijke boringen kan algemeen besloten worden dat het onderzoeksgebied nooit in cultuur is gebracht geweest. Verder tonen de waarderende archeologische boringen aan dat het terrein geen bewaarde steentijdsite bevat. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/4348
13075	Leistraat Lichtaart LBO, Proefsleuven en proefputten Tijdens het landschappelijk booronderzoek werden er een AC-horizont aangetroffen. Het landschappelijk booronderzoek kon vaststellen dat het plangebied een intact niveau bevatte dat potentieel nog archeologische sporen bevatte. De kans op steentijdsites werd echter zeer laag ingeschat. Daarom werd er een proefsleuvenonderzoek aanbevolen om eventuele sporensites te detecteren. Het proefsleuvenonderzoek kon de afwezigheid van behoudenswaardige archeologische sporen aantonen. Het aanwezige archeologische spoor behelst een verkavelingsgreppel uit de Nieuwe Tijd. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13075
13863	Ark van Noë Lichtaart LBO De landschappelijke boringen leverden grotendeels verstoorde bodemprofielen op, met verspreid slechts enkele en zeer lokale (vaak twijfelachtige) indicaties voor een iets betere bewaring van de bodem. Het ligt dan ook binnen de verwachtingen dat eventueel aanwezige Pleistocene en Holocene archeologische resten -zowel vondstspredingen als bodemsporen- grotendeels verstoord dan wel volledig vernield werden, en dit over het ganse projectgebied. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13863
15597	Steenfortstraat 3 LBO Het westelijk deel en de noordoever van de vijver en de westelijke helft en de noord- en ooststrand van de noordelijke dekzandrug zijn sterk verstoord en/of afgegraven, blijkens het ontbreken van respectievelijk organische lagen en restanten van een podzolbodem die samenvallen de lagergelegen en/of artificieel ogende zones op het digitaal hoogtemodel. Daarom mag de verwachting op steentijd artefactensites met kennispotentieel daarom worden bijgesteld naar laag voor deze delen. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15597

19638	Olensteenweg LBO, VAB, proefsleuven en proefputten Het proefsleuvenonderzoek te Olensteenweg in Kasterlee leverde geen archeologische relevante sporen op. Wat wel opmerkelijk was is dat in het lager gelegen zuidelijk gedeelte stuifzand aanwezig was. Dit was niet het geval in het noordelijke gedeelte van het plangebied waar een AC-bodemprofiel aanwezig was. Het projectgebied is een typisch Kempische situatie waarbij de beter bewaarde bodems vermoedelijk in de oorspronkelijk lager gelegen zones kunnen worden aangetroffen Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19638
24217	Roerdompstraat LBO Binnen de onderzochte terreinen bevindt zich op basis van de geplaatste landschappelijke boringen een archeologisch niveau op ruim 1m diepte in het opgehoogde terreingedeelte en op ca. 0,3 – 0,66 m in het uiterste westen van het plangebied. Dit is evenwel een slecht bewaard archeologisch niveau met weinig potentieel voor zowel sporenvindplaatsen als steentijdartefactenclusters. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/24217
27563	Kasterlee Villa Park LBO We besluiten dat de oorspronkelijke gekarteerde bodems grotendeels verstoord zijn door de aanleg van de bebouwing en de indijking van het natuurlijke ven. Eén boorpunt in de noordoostelijke zone toont een intact profiel van een Zdgx-bodem. In de overige boorpunten t.h.v. de gekarteerde podzolen Zdgx en Zdg zijn geen E- en B-horizonten meer aanwezig omdat de A-horizont is afgetopt en/of verspit. Het archeologische niveau waarin we steentijdsites kunnen verwachten, is niet meer bewaard. Op de meeste plaatsen is ook geen intacte C-horizont of moederbodem meer aanwezig waarin we sporensites kunnen waarnemen vanaf het laat-neolithicum. Op basis van de kosten-batenanalyse en omdat de bodem grotendeels antropogeen geroerd is, adviseren we geen bijkomende vervolgonderzoeken en stellen we geen programma van maatregelen op. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/27563
31709	Stenenstraat Proefsleuven en proefputten In alle negen de sleuven is het laat-pleistoceen dekzand op een diepte van ca. 54 à 100 cm onder het maaiveld aangesneden. Uit de profielen blijkt dat er in het noordelijke onderzoeksgebied nog enkele plaatselijk bewaarde onderkanten van een B-horizont aanwezig zijn. Om die reden is tijdens het aanleggen van het vlak aandacht besteed aan het eventueel aantreffen van steentijdvondsten, maar er zijn geen lithische fragmenten gevonden. In het zuidelijk onderzoeksgebied geven de profielen voornamelijk een AC-profiel weer van de bodem. Verder heeft het vooronderzoek uitgewezen dat de sporen bestaan uit greppels van een recente aard, een recente weidepaal, enkele natuurlijke sporen en verschillende recente verstoringen

	Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/31709
--	---

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de heraanleg van de omgeving rondom het hotel 'Hooge Heyde' aan de Mezenstraat te Lichtaart, deelgemeente van Kasterlee. Het volledige plangebied is ca. 15 160 m² groot wordt ingenomen door het hotel en bijgebouwen en tuinzone. De geplande werken omvatten de aanleg van nieuwe verharding en buffervolumes. Deze ingrepen beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 3315 m².

Het centrum van Lichtaart is gelegen op de noordelijk gelegen dekzandrug die parallel loopt aan de vallei van de Kleine Nete. Het onderzoeksgebied is gelegen in het overgangsgebied tussen de noordelijk gelegen landduin en de zuidelijk gelegen vallei. Het projectgebied zelf is gevat tussen twee takken van de Boterpottenloop. Een blik op het DHMV doet vermoeden dat in de omgeving reeds (lichte) maaiveldwijzigingen zijn doorgevoerd. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holocene. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een matig droge tot matig natte zandbodem weer waarbij delen van het bodemprofiel mogelijk reeds herwerkt zijn. Langsheen het verloop van de Boterpottenloop is een natte zandbodem weergegeven met grondwaterpodzol. De armere stuifzandgronden waren in het verleden zeer gevoelig voor uitputting en minder geschikt voor intensieve bewerking zonder aanvoer van meststoffen. De omgeving, in het overgangsgebied tussen de hogere duin en het brede moeraslandschap ten noorden van de Kleine Nete moet ongetwijfeld wel aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars.

Uit het cartografische materiaal kan afgeleid worden dat het plangebied gelegen is binnen een uitgestrekt heidegebied. Op de Ferrariskaart krijgt dit heidegebied het toponiem 'Hooge Heyde'. Ten noorden van het plangebied is het gehucht 'Steenstraete' aangeduid. Dit toponiem doet vermoeden dat het terrein gelegen is aan een oude (Romeinse?) weg. Het plangebied zelf is ingekleurd als heide en vrij van enige bebouwing. Op het 19^e-eeuwse materiaal is te zien dat een deel van het heidegebied ter hoogte van het onderzoeksgebied is omgezet in bos. Dit is een fenomeen dat wordt waargenomen in veel Vlaamse heidegebieden waarbij de uitgeputte gronden herbestemd worden in functie van bosbouw. Op de Vandermaelenkaart is het onderzoeksgebied ingekleurd als bos en vrij van enige bebouwing. Op het oudste beschikbare luchtbeeld is nog geen bebouwing te herkennen ter hoogte van het plangebied. Op het beeld van de jaren '80 is centraal binnen het plangebied de eerste bebouwing te zien. Op de daaropvolgende luchtopnames is te zien hoe de aanwezige bebouwing gevoelig wordt uitgebreid. Vanaf het beeld van 2000-2003 is ook de bebouwing in het westen van het plangebied te zien.

Ter hoogte van het plangebied of directe omgeving is nog geen archeologisch onderzoek verricht. Ten zuiden van het onderzoeksgebied werden werkzaamheden langsheen de Kleine Nete archeologisch opgevolgd. Hierbij werden echter geen archeologisch relevante structuren in kaart gebracht. Ten noorden van het plangebied, op hoger gelegen terrein, werden bij onderzoek aan de Schoolstraat sporen van bewoning in kaart gebracht uit de volle en late middeleeuwen. Naast deze gebouwsporen werden er echter ook aanwijzingen voor het winnen van klei vastgesteld. Iets ten zuidwesten van deze vindplaats werden bij onderzoek aan de Kattenhagenstraat off-site relictten uit de bronstijd waargenomen en mogelijke bewoningssporen uit de vroege middeleeuwen. Ten noordwesten van het plangebied, nabij de top van de landduin, werden bij onderzoek ook

de restanten aangetroffen van een weg die mogelijk terug gaat tot de vroege middeleeuwen. Deze weg was niet verhard. In de CAI zijn ook meerdere oudere waarnemingen opgenomen onder de noemer 'erfgoedonderzoek' dit betreft de opsomming van de recuperatie van vondstmateriaal uit de verschillende fasen van de steentijden waaronder het finaal paleolithicum, mesolithicum en neolithicum hetgeen er op wijst dat de omgeving van de stuifduin langs de Kleine Nete reeds werd bezocht sinds de steentijden.

Concreet dient ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een mogelijke trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vooralsnog is tijdens het bureauonderzoek geen informatie aan het licht gekomen waardoor aangenomen kan worden dat het plangebied vrij is van relictten. De verwachting bestaat voornamelijk uit artefactenconcentraties. Hoewel de aanwezigheid van bodemsporen niet uitgesloten kan worden zijn de geplande ingrepen dermate beperkt in oppervlakte en onregelmatig van vorm dat de kans op kenniswinst bij verder onderzoek door middel van proefsleuven of -putten als zeer beperkt wordt ingeschat. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mochten plaatselijk bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© Geopunt)	10
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	12
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	14
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	14
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	15
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	15
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	16
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	16
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	17
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	17
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2021 (© geopunt)	18
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	18
Figuur 23: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	19
Figuur 24: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de (Archeologie)nota's en eindverslagen (©Geopunt)	22

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

